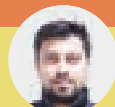

نمره قبولی به صلح و سازش

معاون قضایی دادگستری خراسان رضوی از تأثیرگذاری دادگاه های صلح در ۲ سال اخیر بر حل اختلافات مختلف مردم می گوید

امیرحسین یوسفزاده
خبرنگار

مصاحبه

شهریور سه سال پیش، قانون شوراهای حل اختلاف به تصویب رسید و یا تصویب آن، مجموعه ای جدید در نظام قضایی کشور شکل گرفت که نام آن را «دادگاه صلح» گذاشتند. دادگاهی که رسماً در نیمه دوم سال ۱۴۰۳ کار خود را آغاز کرد. در عمر کمتر از دوساله خودسنگ های زیادی را از پیش پای مردم برداشته و حالادوشادوش شوراهای حل اختلاف به مرجعی تسهیلگر در امور دعاوی مختلف مردم تبدیل شده است. این را هم باید گفت که بعد از پیروزی انقلاب، دادگاهی با این نام نداشتیم و طبق تشریفاتی که در نظام قضایی کشور وجود داشت، از گذشته، دادگاه های تخصصی همچون دادگاه حقوقی، جزائی و خانواده فعالیت می کردند. با تصویب قانون شورای حل اختلاف، دادگاه صلح پیش بینی شد تا در کنار این شوراهای زمینه ساز افزایش سازش ها و حل مشکلات مردم شود. هادی ولایتی حقیقی، معاون قضایی دادگستری و رئیس شوراهای حل اختلاف خراسان رضوی، در آستانه دوسالگی تأسیس دادگاه های صلح از تأثیری می گوید که این مجموعه بر تسهیل کار مردم گذاشته است.

۱

پاییز امسال که نباید، دو سال از آغاز به کار دادگاه های صلح می گذرد. پیش از تشکیل این دادگاه ها، شما نگاه بسیار مثبتی به شکل گیری این نهاد داشتید؛ با بررسی عملکرد دو سال اخیر همچنان بر همین عقیده هستید؟

بدون شک! پس از گذشت دو سال از تشکیل دادگاه های صلح و تغییر رویکرد شوراهای حل اختلاف، آمارها نشان دهنده افزایش چشمگیر پرونده های سازشی در مشهد است. این تغییرات که با تصویب قانون شوراهای حل اختلاف در تاریخ ۲۲ شهریور ۱۴۰۲ آغاز شد، منجر به تمرکز کامل شوراهای بر صلح و سازش و حذف جنبه قضایی از آن ها شده است.

۲

تا قبل از این شکل گیری، فضای رسیدگی به پرونده ها در شوراهای حل اختلاف چگونه بود؟ به معنای دیگر چه تفاوتی بین قبل و بعد تشکیل دادگاه های صلح وجود دارد؟

شوراهای حل اختلاف تا سال ۱۳۹۲ به عنوان یک مرجع قضایی عمل می کردند و قاضی شورا رأی صادر می کرد که همانند حکم دادگاه بود. این امر سبب شده بود مردم نگاه قضایی به شوراهای داشته باشند و کمتر به صلح و سازش تمایل نشان دهند. با حذف شخصیت قاضی شورا و تشکیل دادگاه های صلح به عنوان جانشین آن، رویکرد شوراهای کاملاً تغییر کرد و آن ها ۱۰۰ درصد بر صلح و سازش متمرکز شدند.

۳

تغییری به این بزرگی، حتما چالش هایی را هم به همراه داشته است؟

بله؛ در ابتدا، این تغییر با چالش هایی همراه بود؛ زیرا مردم تصور می کردند که شوراهای حل اختلاف دیگر یک دستگاه قضایی نیستند و خروجی مؤثری نخواهند داشت. اما با استقرار شعب شوراهای حل اختلاف در مجتمع های قضایی، به ویژه در دادگاه خانواده و آغاز تبلیغات، استقبال مردم به تدریج افزایش یافت.

۴

این استقبال فقط به واسطه تبلیغات بود یا کارکرد جدید، جذابیت لازم را برای مردم به وجود آورد تا رسیدگی اختلافات خود را به این مجموعه بسپارند؟

یکی از مزیت های مهم مجموعه شوراهای حل اختلاف و دادگاه های صلح، کوتاه بودن مسیر رسیدگی است که یکی از جذابیت های مهم آن هم به حساب می آید. در حالی که رسیدگی به پرونده ها در دادگستری ممکن است چهار تا پنج ماه طول بکشد، در شوراهای حل اختلاف این زمان به ده تا بیست روز کاهش یافته است. از سوی دیگر، هزینه رسیدگی به پرونده ها در شوراهای چیزی حدود ۴۰ هزار تومان است. تمرکز این مجموعه بر گفت و گو و حل مسالمت آمیز اختلافات است.

شعب همیاران صلح
به تفکیک

۵۰ شعبه
صلح شهری

۲۰ شعبه
روستایی

۸۰ شعبه
شهرستان ها

۷ شعبه
آموزش و پرورش

۲۱ شعبه
اصناف

۷

بیشترین حجم مراجعات به شوراهای حل اختلاف از زمان شکل گیری دادگاه های صلح درباره چه موضوعاتی بوده است؟

بیشترین مراجعات مردم به شوراهای حل اختلاف در حوزه اختلافات مالی و خانوادگی است. در بین مسائل خانوادگی، نفقه و مهریه از اولویت ها هستند و در مسائل مالی، چک، سفته، مال الاجاره و مزد جزو موضوعات پرتکرار محسوب می شوند.

۸

شرایط اقتصادی و اجتماعی پس از جنگ های تحمیلی اخیر علیه کشورمان، تأثیری بر افزایش این گونه پرونده ها گذاشته است؟

برخلاف تصور، شرایط نامساعد اقتصادی، تأثیر محسوس و فاحشی بر افزایش پرونده ها در دستگاه قضایی نگذاشته است، حتی در برخی مواقع، تجمعات شبانه خیابانی و حضور اعضای خانواده در کنار یکدیگر در شرایط خاص، سبب ایجاد الفت و حل برخی اختلافات خانوادگی شده است. یکی از چالش های اصلی در مسائل خانوادگی، مهارت نداشتن زوجین برای گفت و گو و حل اختلافات است که گاهی تا سی یا چهل سال زندگی مشترک نیز ادامه دارد. تأکید بر آموزش مهارت های زندگی و ارتباطی، می تواند به حل بسیاری از این مشکلات کمک کند.

۹

با این تفصیل چه نمره ای به شوراهای حل اختلاف و دادگاه های صلح از زمان شکل گیری آن ها می دهید؟

تشکیل دادگاه صلح به عنوان یک تأسیس جدید، باعث تمرکز و تخصص شوراهای حل اختلاف در صلح و سازش شده است. این امر منجر به خروج شوراهای از حالت قضایی و ورود به دغدغه مردم به این مجموعه ها شده است. در مجموع، به شوراهای حل اختلاف نمره ممتاز داده می شود؛ زیرا در رسیدن به صلح و سازش بسیار موفق عمل کرده اند. در مجموع به «صلح و سازش» نمره قبولی می دهم.

۵

ضمانت اجرایی احکام در ساختار جدید به چه صورت است؟
گزارش های اصلاحی (توافق نامه ها) که در شوراهای حل اختلاف تنظیم می شوند، پس از تأیید قاضی دادگاه صلح، جنبه اجرایی پیدا می کنند و مانند احکام دادگاه قابل اجرا هستند. در صورت کوتاهی طرفین، اجرائیه صادر می شود و حتی توقیف مال و جلب شخص نیز امکان پذیر است. در چهار ماه ابتدایی سال جاری، نزدیک به ۳۶ هزار پرونده در شوراهای حل اختلاف مشهد رسیدگی شده است. بیش از ۵۰ درصد این پرونده ها با سازش به نتیجه رسیده اند که این آمار در مقایسه با میانگین ۳ تا ۴ درصدی سازش در دادگاه ها، بسیار چشمگیر است. در سال ۱۴۰۲، تعداد پرونده های ارجاعی به شوراهای حل اختلاف در مشهد ۷۰ تا ۸۰۰ فقره بود، اما امروز این تعداد به بیش از ۱۰ هزار پرونده در ماه رسیده است. این افزایش، نشان دهنده موفقیت شوراهای در جذب مردم است.

۶

استقرار سخت افزاری دادگاه های صلح در کنار شوراهای حل اختلاف چگونه است؟
شوراهای حل اختلاف در تمام مجتمع های قضایی کیفری، حقوقی و خانواده مستقر هستند. علاوه بر این، سه مجتمع تخصصی شورای حل اختلاف در مشهد وجود دارد: مجتمع تخصصی پیوند خانواده در بولوار کامیاب (صرفاً برای خانواده)، مجتمع شهدا واقع در میدان شهدا و مجتمع وفاق کوثر (برای حل مسائل حقوقی و خانواده). در مجموع، هشتاد شعبه شورای حل اختلاف در مشهد فعال هستند که ۳۶ شعبه در سه مجتمع تخصصی و بقیه در معیت دادگاه های صلح حقوقی، کیفری و خانواده فعالیت می کنند.

۹۹۶ میلیارد تومان
مبلغ مطالبه وجه

۶/۱ هزار میلیارد تومان
ارزش کل پرونده های سازشی

۲۰۲۰۰ دلار
پرونده های دلاری

۲۵۳۷۰ عدد
سکه

ارزش ریالی
پرونده های سازشی
در ۴ ماهه ابتدایی
سال ۱۴۰۵

